

Dosarul nr. 2ra-1712/22
2-17194480-01-2ra-07122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. S. Dimitriu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, I. Țurcan, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Andrei Frunza și de avocatul Sergiu Barbăneagră în interesele lui Andrei Frunza, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Frunza împotriva Auricăi Ciubotaru, intervenient accesoriu notarul public Tereza Anton, cu privire la declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, împotriva deciziei din 31 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Andrei Frunza, reprezentat de avocatul Sergiu Barbăneagră, fiind menținută hotărârea din 11 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 04 august 2017, Andrei Frunza, reprezentat de avocatul Sergiu Barbăneagră, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Auricăi Ciubotaru, intervenient accesoriu notarul public Tereza Anton, cu privire la declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că la XXXXX a decedat Anna Frunza, fapt confirmat prin certificatul de deces nr. DC- IV 1552540. Singurul moștenitor este reclamantul, or defuncta nu a fost căsătorită și nu a avut copii. La fel ceilalți membri ai familiei care ar avea dreptul de moștenire, sunt decedați. După decesul Annei Frunza, reclamantul a depus declarația de acceptare a succesiunii la notarul Adelina Bumbu, fiind eliberat certificatul de calitate de moștenitor nr.4027 din 17 iulie 2017.

În contextul stabilirii masei succesoriale, reclamantul a verificat la OCT Chișinău bunurile imobile ce aparțin defunctei. Astfel la solicitarea reclamantului, la 26 iulie 2017, OCT Chișinău a eliberat extrasul din registrul bunurilor imobile privind imobilul ap. XXXXX din str. XXXXX mun. XXXXX nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 55,7 m.p. și contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață nr.3058 din 11 iulie 2013, încheiat între Anna Frunza și Aurica Ciubotaru. Potrivit pct. 4 al contractul menționat, prețul apartamentului înstrăinat constituie întreținerea pe care o va acorda întreținătorul pe tot restul vieții vânzătorului.

Totodată s-a constatat că defuncta Anna Frunza, era proprietara bunului imobil ap.XXXXX din str.XXXXX mun.XXXXX nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 55, 7 m.p. care a fost privatizat în anul 2003. Reclamantul pe parcursul vieții a avut relații familiale bune, a acordat ajutor și întreținere defunctei. După stabilirea circumstanțelor enunțate, reclamantul a purtat discuții cu persoanele care au cunoscut-o pe defunctă, pentru a elucida circumstanțele înstrăinării bunului imobil.

Astfel, a indicat că potrivit declarațiilor anexate la prezenta cerere, întocmite de Zinovia Cepcaia, s-a constatat că, ultima în anul 2010, din cauză că starea sănătății a defunctei Anna Frunza s-a agravat, a început să locuiască împreună cu defuncta, acordând întreținerea și grija față de ea. Zinovia Cepcaia a comunicat că defuncta Anna Frunza era deseori inadecvată, consuma băuturi alcoolice și se afla la evidența medicului având XXXXX, fiind tratată la spitalul din sect. Rîșcani, se afla la evidența IMSP Centrul Medicilor de Familie nr. 1 mun. Chișinău, str. N. Titulescu 37. În anul 2013, din cauza sănătății, Zinovia Cepcaia a fost internată în spital, iar potrivit spuselor acesteia, când a revenit din spital în apartament deja se afla Aurica Ciubotaru.

A menționat că aceleași circumstanțe sunt expuse și de către Vera Frunza, a.n. XXXXX, potrivit căreia defuncta Anna Frunza, consuma băuturi alcoolice, era inadecvată, nu conștientiza acțiunile sale. Aceasta a mai menționat că defuncta era înstărită și a fost ajutată de rude, nu exista necesitatea înstrăinării imobilului. În concluzie, a mai indicat că contractul putea fi încheiat prin dol și violență, în starea în care defuncta nu putea conștientiza acțiunile sale.

În scopul soluționării cauzei s-a adresat la 01 august 2017, IMSP Centrul Medicilor de Familie nr. 1 mun. Chișinău, interpelarea prin care a solicitat acordarea dreptului de a face cunoștință cu cartela medicală a defunctei Anna Frunza, inclusiv de a face copii de pe aceasta, să fie comunicată data luării la evidență în cadrul instituției, cu specificarea maladiilor diagnosticate, a tratamentului prescris. Prin răspunsul nr.20/17 din 01 august 2017, i-a fost refuzat în solicitarea menționată, deși a anexat copia mandatului și a certificatului de moștenitor.

În drept, a considerat că contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață nr. 3058 din 11 iulie 2013 este afectat de nulitate absolută.

În speță, din situația descrisă, a considerat că defuncta Anna Frunza nu dispunea de discernământul necesar încheierii actului menționat, cu atât mai mult că acesta avea ca efect diminuarea patrimoniului.

Invocând prevederile art. art. 6, 119, 220, 222, 225, 228, 229, 230 din Codul Civil al RM, Hotărârile Plenului CSJ nr. 1 din 07 iulie 2008 și nr. 13 din 03 octombrie 2005, art. art. 85, 174, 175 din Codul de procedură civilă, a solicitat declararea nulității contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață nr. 3058 din 11 iulie 2013, încheiat între defuncta Anna Frunza și Aurica Ciubotaru, autentificat de notarul public Anton Tereza.

Prin hotărârea din 11 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a constatat depunerea în termen a cererii de chemare în judecată, s-a respins acțiunea și s-a încasat din contul lui Andrei Frunza în beneficiul Auricăi Ciubotaru, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei.

La data de 12 martie 2019, Andrei Frunza, reprezentat de avocatul Sergiu Barbăneagră a declarat apel împotriva hotărârii din 11 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea integrală a hotărârii și pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 31 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Andrei Frunza, reprezentat de avocatul Sergiu Barbăneagră, fiind menținută hotărârea din 11 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut ca fiind corectă concluzia instanței de fond potrivit căreia, nulitatea actului nu a fost demonstrată, deoarece potrivit raportului de expertiză judiciară, se atestă că conform stării psihice Anna Frunza era aptă să conștientizeze pe deplin acțiunile sale și să își exprime voința sa la 11 iulie 2013 în momentul întocmirii contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață nr.3058 în favoarea Auricăi Ciubotaru.

Potrivit suportului probator, instanța de apel a conchis că contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață nr. 3058 din 11 iulie 2013, încheiat între defuncta Anna Frunza și Aurica Ciubotaru, autentificat de notarul public Anton Tereza este valabil și licit. De asemenea, acest contract a fost încheiat în corespundere cu voința părților, care fiind prezente în fața notarului au declarat că conștientizează acțiunile lor, și doresc încheierea contractului în vederea producerii efectelor juridice.

La data de 08 septembrie 2022 Andrei Frunza a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe ca neîntemeiate.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele de judecată au interpretat în mod eronat normele de drept material relevante cazului și au încălcat condițiile statuate de normele dreptului procesual, altele decât cele specificate de art. 432 alin. (3) din Codul de procedură civilă, care, în final, au dus la soluționarea greșită a litigiului și, respectiv la respingerea pretențiilor formulate de către Andrei Frunza.

A menționat că instanța de apel a reținut că reclamantul și-a întemeiat pretenția cu privire la anularea contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață prevederile art. 119, 220, 222, 225, 228, 229, 230 din Codul Civil, încă a omis să aprecieze că Andrei Frunza a justificat și relevanța acestor norme la caz, prezentând probe care denotă că defuncta Anna Frunza a semnat contractul la data de 11 iulie 2013,

atunci când avea vârsta de 79 de ani, vârstă la care persoana nu mai posedă nici capacități fizice, nici mintale corespunzătoare să-i permită să evalueze riscurile tranzacției.

De asemenea a considerat că capacitatea de exercițiu a defunctei la data semnării contractului urma a fi analizată de către instanța de judecată în strânsă coroborare cu depozițiile martorilor audiați în instanța de judecată.

A menționat că instanța de apel și-a motivat soluția doar în baza raportului de expertiză-psihiatrică și nu a combătut cu argumente motivele invocate de Andrei Frunza.

A notat totodată și faptul că încheierea contractului a fost efectuată de Anna Frunza în baza pașaportului de tip sovietic, însă martorii au susținut în ședința de judecată că Anna Frunza deținea buletin de identitate, respectiv a considerat că tranzacția urma a fi încheiată în baza actelor de identitate valabile.

La data de 19 septembrie 2022, Andrei Frunza, reprezentat de avocatul Sergiu Barbăneagră, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că Aurica Ciubotaru nu și-a executat obligația de întreținere prevăzută de prevederile din contractul încheiat la 11 iulie 2013, ori nu a asigurat-o pe Anna Frunze cu alimente, hrană, mijloace bănești și asistență medicală necesară. A menționat că potrivit cărții medicale și fișelor medicale eliberate de instituțiile medicale, Anna Frunza a fost diagnosticată, până la încheierea contractului, cu mai multe maladii.

Totodată a indicat că contractul a fost încheiat în baza unui document nevalabil și anume în baza pașaportului de tip sovietic, fapt ce determină nulitatea acestuia.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 31 mai 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurenților la data de 18 iulie 2022 (f.d. 170, volumul II).

Astfel, recursurile, declarate la 08 septembrie 2022 de către Andrei Frunza și la 19 septembrie 2022 de către reprezentantul său, avocatul Sergiu Barbăneagră, sunt în termen.

Copia recursurilor a fost expediată în adresa participanților la proces, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 200, volumul II).

Referințe nu au fost depuse.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea

esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Andrei Frunza și de avocatul Sergiu Barbăneagră în interesele lui Andrei Frunza nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de Andrei Frunza și de avocatul Sergiu Barbăneagră în interesele lui Andrei Frunza asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Andrei Frunza și de avocatul Sergiu Barbăneagră, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de Andrei Frunza și de avocatul Sergiu Barbăneagră în interesele lui Andrei Frunza se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic